

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ У НАВЧАННІ ФАХОВОЇ ЛЕКСИКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN TEACHING PROFESSIONAL VOCABULARY OF FUTURE TRANSLATORS BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

У статті досліджено феномен креативності у навчанні майбутніх перекладачів. З'ясовано, що важливою складовою професійної діяльності перекладача є креативний підхід, що передбачає здатність до інноваційного мислення та готовність до постійного професійного зростання. Гнучкість мислення та постійне самовдосконалення сприяють більш глибокому розумінню особливостей професії перекладача, збагаченню культурного потенціалу, розвитку інтелектуальних здібностей, адаптації культурних контекстів та знаходженню нестандартних рішень у процесі перекладу. Зазначено, що інформаційно-комунікаційні технології впливають на розвиток креативності у студентів-перекладачів, створюючи нові можливості для навчання та професійного зростання. Онлайн-платформи стали важливим інструментом у процесі освоєння мови та перекладацьких навичок, дозволяючи здійснювати взаємодію з мовними матеріалами в реальному часі. Автором проаналізовано освітні онлайн-інструменти для розвитку креативності майбутніх перекладачів, а саме – платформа Zoom (для проведення заняття, роботи у групах/ міні-групах/ парах); платформа quizlet.com (розробка тестів, флеш карток для вивчення нової лексики); платформа Argumentationswippe (для створення дискусійних аргументів за / проти); платформа quizizz.com (для створення тестів); платформа Vocaroo (для запису усної презентації, переказу тексту, відповідей на запитання). Навчальні програми, побудовані на основі ІКТ, сприяють інтерактивному вивченню мови та культурного контексту, що є важливим для майбутніх професійних перекладачів. Ці технології розширюють можливості доступу до різноманітних перекладацьких інструментів, що підвищує їхню ефективність та точність у виконанні завдань. Елемент креативності реалізований в авторських завданнях, спрямованих на комунікацію.

Ключові слова: розвиток креативності, інформаційно-комунікаційні технології,

онлайн-платформи в освіті, навчання перекладачів.

The article examines the phenomenon of creativity in training future translators. It was found that an important component of a translator's professional activity is a creative approach, which involves the ability to think innovatively and readiness for constant professional growth. Flexibility of thinking and constant self-improvement contribute to a deeper understanding of the peculiarities of the translator's profession, enrichment of cultural potential, development of intellectual abilities, adaptation to cultural contexts, and finding non-standard solutions in the translation process. It is noted that information and communication technologies influence the development of creativity among translation students, creating new opportunities for learning and professional growth. Online platforms have become an important tool in the process of language acquisition and translation skills, allowing interaction with language materials in real time. The author analyzed online educational tools for the development of creativity of future translators, namely the Zoom platform (for conducting classes, working in groups/mini-groups/pairs); quizlet.com platform (development of tests, flash cards for learning new vocabulary); Argumentationswippe platform (for creating debatable arguments for / against); platform quizizz.com (for creating tests); Vocaroo platform (for recording an oral presentation, retelling the text, answering questions). Curricula built on the basis of ICT facilitate interactive learning of the language and cultural context, which is important for future professional translators. These technologies increase access to a variety of translation tools, which increases their efficiency and accuracy in performing tasks. The element of creativity is implemented in the author's tasks aimed at communication.

Key words: development of creativity, information and communication technologies, online platforms in education, training of translators.

УДК 378.147.81'25
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/73.33>

Москаленко О.І.,

докт. пед. наук,
професор кафедри іноземної філології
і перекладу
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Постановка проблеми. У сучасному світі, що характеризується швидким розвитком інформаційних технологій і глобалізацією, зростають вимоги до фахівців щодо високого рівня знань, компетентності та конкурентоспроможності. Підготовка майбутніх перекладачів у сучасних умовах базується не лише на здобутті теоретичних знань та практичних навичок, але й на розвитку творчих здібностей. Важливою складовою професійної діяльності перекладача є креативний підхід, що передбачає здатність до інноваційного мислення та готовність до постійного професійного зростання.

Гнучкість мислення та постійне самовдосконалення сприяють більш глибокому розумінню

особливостей професії перекладача, збагаченню культурного потенціалу та розвитку інтелектуальних здібностей. Креативний підхід до перекладу передбачає здатність до нестандартного мислення, точного сприйняття інформації та вміння знаходити нові рішення у типових ситуаціях. З огляду на важливість професії перекладача, розвиток креативних навичок займає ключове місце у процесі підготовки майбутніх фахівців, що сприяє адаптації культурних контекстів та знаходженню нестандартних рішень у процесі перекладу.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відкривають широкі можливості для розвитку креативності у майбутніх перекладачів. Використання

таких інструментів, як електронні словники, автоматизовані перекладацькі системи, спеціалізовані програми для аналізу тексту, а також платформи для співпраці та обміну досвідом, сприяє не лише поглибленню знань, але й стимулює творчий підхід до вирішення перекладацьких завдань.

Застосування ІКТ у навчанні перекладачів дозволяє створити інноваційне навчальне середовище, яке стимулює розвиток креативних здібностей студентів. Використання сучасних технологій у навчальному процесі сприяє формуванню комплексного підходу до підготовки перекладачів, забезпечуючи їм можливості для професійного зростання та адаптації до сучасних вимог ринку праці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми підготовки майбутніх перекладачів розглядалися у наукових працях багатьох вчених. Так, В. Гура досліджувала особливості перекладання художніх текстів жанру фентезі; В. Карбан займалася вивченням машинного перекладу [1], О.Бабенко фокусувала увагу на системному підході у формуванні навичок креативного перекладу майбутніх перекладачів [2]; окремі дослідження практичних креативних технік перекладу англomовної економічної літератури були зроблені С. Бобрівник, І. Теплюк, С. Гайдученко [3]; вартий уваги підхід науковців С. Гаваші та М. Лалакуліч до креативності як умови самореалізації фахівця [4]; Н. Дячук провела емпіричне дослідження творчого потенціалу майбутніх перекладачів художніх текстів [5]; Ю. Рибінська розглянула практичні аспекти формування навичок креативного перекладу в майбутніх перекладачів. Попри те, що тема креативності охоплює широке коло наукових досліджень, вона є завжди актуальною і залишає багато напрямів, у яких можна її розвивати. У сучасному світі, де обсяги інформаційних потоків постійно зростають, а технологічний прогрес набуває безпрецедентних темпів, перекладачі художньої літератури зіштовхуються з новими викликами та можливостями. Відтак, автор статті бачить перспективний напрям у розвитку креативності перекладачів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Метою статті є характеристика та аналіз освітніх онлайн-інструментів для розвитку креативності майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових аспектів професійної підготовки майбутніх перекладачів є розвиток їхньої креативності, яка дозволяє не лише точно передавати зміст текстів, але й зберігати їхню художню цінність та емоційне забарвлення.

Як зазначає С. Гаваші, креативність – це здатність генерувати та реалізовувати творчі ідеї, а також уміння підходити до вирішення проблем нестандартно. Художній переклад дозволяє

перекладачам демонструвати свої креативні здібності і є одним із найефективніших методів для їхнього розвитку. Перекладач художньої літератури сам є митцем і, як такий, повинен підтримувати свій унікальний стиль та погляди, які часто відображають стиль та манеру письма авторів оригінальних творів [4].

Аналогічну думку має Л. Романишина, яка вважає, що креативність є однією з основних професійно важливих якостей перекладача. В умовах навчально-професійної діяльності у студентів-перекладачів необхідно розвивати такі професійні якості, як дивергентне мислення, висока ерудиція та загальна культура, креативність, професійна інтуїція та творча уява. Вони повинні вміти управляти собою в процесі пошуку рішень, аналізувати свої творчі дії та постійно вдосконалюватися у професії [7].

Для досягнення належного рівня креативності майбутній перекладач повинен бути компетентним у своїй галузі. У працях вітчизняних дослідників С. Бобрівник, І. Теплюк, С. Гайдученко компетентність визначається як специфічна здатність, що дозволяє ефективно вирішувати типові проблеми і завдання, які виникають у реальних ситуаціях повсякденного життя. Компетентність тісно пов'язана з реалізацією творчого потенціалу, який, у свою чергу, пов'язаний з механізмами внутрішньої активності особистості, продуктивністю пізнавальних процесів і проявами креативності. Від рівня творчого потенціалу залежить ступінь креативної самореалізації. До показників творчого потенціалу належать такі характеристики, як гнучкість мислення, чутливість до проблем, спонтанність та відкритість [3].

Погоджуючись з авторами, зауважимо, що наявність творчого потенціалу перекладача ще не гарантує якості перекладу. Адже важливим є вміння реалізувати цей потенціал. Серед засобів, які дозволяють автору перекласти художній твір і зробити його більш повним, емоційно забарвленим, образним, Г. Савчук, К. Дашкова виокремлюють такі: епітети, метафори, порівняння, уособлення, гіперболи, іронія, оксюморон, фразеологізми і стійкі словосполучення, лексика обмеженого вживання, неологізми, діалектизми, гра слів [8].

Сьогодні існує велика кількість онлайн-ресурсів, які сприяють створенню контенту, спрямованого на розвиток креативних якостей фахівця. Розглянемо деякі з них на прикладі практичних завдань з німецької мови для навчання фахової лексики за темою «Турбулентність» («Turbulenz»). Авторська розробка виконана в межах проекту навчання викладачів німецької мови від Goethe Institut та містить адаптовані автором матеріали з сайту <https://breakingnewsenglish.com/2407/240704-severe-turbulence.html>.

Заняття проводиться онлайн на платформі Zoom. Кількість студентів – 16, рівень німецької мови – B1. Час заняття – 1 година 30 хвилин.

Завдання 1. Використання платформи *quizlet.com* для навчання фахової лексики за темою. Ми розробили низку завдань для вивчення слів з опорного тексту – flashcards, match and learn. <https://quizlet.com/929246677/flashcards?funnelUUID=3ec2396ddb39-46f7-9996-efa2d327cef7>.

Слова до теми (Wortschatz und Redewendungen zum Thema «Turbulenz»):

- der Sicherheitsgurt
- den Sicherheitsgurt anlegen
- der Klimawandel
- der Vorfall
- beschädigen
- verschlimmern
- die Zahl der Vorfälle zunehmen
- zwingen zu D
- die Notlandung
- verletzt
- die Verletzte
- sich nähern
- die Reise fortsetzen
- heftige Luftbewegungen
- gefährlichen Lufteinschlüssen standhalten
- der Flugzeugabsturz
- die Verletzungen erleiden
- die Gefahr

Завдання 2. Загальні питання по темі, робота в парах. Викладач розподіляє студентів у сесійні зали.

– Was haben Sie gedacht, als Sie den Titel des Textes gelesen haben?

– Welche Bilder kommen Ihnen in den Sinn, wenn Sie das Wort „Turbulenzen“ hören?

– Was denken Sie über das Fliegen?

– Wie gefährlich ist Fliegen?

– Wie können wir das Fliegen sicherer machen?

– Wie würden Sie jemandem helfen, der Flugangst hat?

– Was macht Turbulenzen?

– Wie wird das Fliegen in der Zukunft aussehen?

Завдання 3. Прочитайте назву тексту. Подумайте, які з цих речень є, на Вашу думку, правдивими / неправдивими. Робота в групі.

1. Mehr als 40 Menschen wurden in einem Flugzeug aufgrund von Turbulenzen verletzt. R / F

2. Das Flugzeug flog von Uruguay nach Spanien. R / F

3. Einige Passagiere beendeten ihre Reise mit dem Bus. R / F

4. In letzter Zeit wurden mehr Menschen aufgrund von Turbulenzen verletzt. R / F

5. Moderne Flugzeuge werden selten durch schwere Turbulenzen beschädigt. R / F

6. Das größte Risiko für Passagiere ist das Anlegen eines Sicherheitsgurts. R / F

7. Wissenschaftler sagen, dass der Klimawandel Turbulenzen verschlimmert. R / F

8. Vorfälle durch Turbulenzen haben seit 2020 um 80 % zugenommen. R / F

Завдання 4. Робота з текстом. Індивідуальне завдання. Час виконання – 15 хвилин. Матеріали були перекладені та адаптовані автором з сайту <https://breakingnewsenglish.com/2407/240704-severe-turbulence.html>.

Turbulenzen zwingen Flugzeug zur Notlandung (4. Juli 2024)

Schwere Turbulenzen zwangen am Montag ein Flugzeug zu einer Notlandung. Fast 40 Menschen wurden in der Boeing 787 Dreamliner-Maschine von Air Europa verletzt. Sie war auf dem Weg von Spanien nach Uruguay. Turbulenzen trafen das Flugzeug über dem Atlantik, als es sich Südamerika näherte. Die Fluglotsen forderten den Piloten auf, in Natal im Nordosten Brasiliens eine Notlandung durchzuführen. Viele der Verletzten wurden in einem Krankenhaus in Natal behandelt. Andere Verletzte setzten ihre Reise in Uruguays Hauptstadt Montevideo mit dem Bus fort. Air Europa schickte am Montag ein neues Flugzeug aus Madrid. Es beförderte Passagiere, die den Bus nicht nehmen wollten, zu ihrem Endpunkt. Die Turbulenzen sind sehr oft von Vorfällen in der Luft, bei denen viele Menschen verletzt wurden.

Turbulenzen sind heftige oder ungleichmäßige Luftbewegungen. Moderne Flugzeuge sind so konstruiert, dass sie starken Winden und gefährlichen Lufteinschlüssen standhalten. Es kommt äußerst selten vor, dass Turbulenzen ein Flugzeug beschädigen. Noch seltener kommt es vor, dass sie einen Flugzeugabsturz machen. Die größte Gefahr für Passagiere besteht darin, nicht angeschnallt zu sein. Wer im Flugzeug steht oder im Sitzen nicht angeschnallt ist, kann durch die Kabine geschleudert werden. Wer mit dem Kopf gegen Gepäckfächer über dem Sitz oder gegen die Flugzeugdecke stößt, kann schwere Verletzungen erleiden. Wissenschaftler der britischen Universität Reading berichteten, dass schwere Turbulenzen aufgrund des Klimawandels schlimmer werden. Sie sagten, dass die Zahl der Vorfälle zwischen 1979 und 2020 um 55 Prozent zugenommen habe.

Завдання 5. Виконання завдання на платформі *quizizz.com*. Дайте відповіді на запитання до тексту. Студенти працюють в парах або індивідуально. <https://quizizz.com/pro/join/quiz/6697acfc7a3d7cdfc4565464/start?studentShare=true>

– Wie viele Menschen wurden an Bord des Flugzeugs verletzt?

– Wo begann das Flugzeug seine Reise?

– Wer forderten das Flugzeug durchzuführen?

– In welcher brasilianischen Stadt landete das Flugzeug?

– Wie kamen einige Passagiere nach Montevideo?

– Wofür sind moderne Flugzeuge ausgelegt?

– Was müssen Passagiere in einem Flugzeug tragen?

– Woran könnten Passagiere außer an der Flugzeugdecke noch mit dem Kopf stoßen?

– Warum nehmen Vorfälle mit schweren Turbulenzen zu?

– Um wie viel haben Vorfälle mit schweren Turbulenzen seit 1979 zugenommen?

Завдання 6. Згадайте, як ці слова були використані в тексті або з чим ви їх асоціюєте. Студенти працюють в парах.

Turbulenzen / Notfall / Landung / Fliegen / Pilot / Krankenhaus / Reise / Verletzungen / Bus / Luft / Schädlen / Passagiere / Kabine / Gepäckfächer / Klimawandel

Завдання 7. Обговорення важливості ременів безпеки на видах транспорту. Аргументовані відповіді на платформі *Argumentationswippe* <https://argumentationswippe.de/>. Студенти працюють у 2 групах. Одна група переконана, що треба носити ремені безпеки, інша група навпаки вважає, що це необов'язково. Студенти пишуть аргументи за / проти.

Завдання 8. Використання *Google.docs* – створення спільного документа. Студенти працюють у групах по 3 особи. Мета завдання – обговорити, як можна покращити наступні речі в авіації. Створюється спільний Google-документ, в якому треба заповнити таблицю.

Dinge	Verbesserungen
Check-in	
Abfluggate	
Sitzplatz	
Essen	
Kabinenpersonal	

Завдання 9. Обговорення у групах, рольова гра. Студенти працюють у групах по 4 особи. Завдання – назвати 3 причини, чому Ваш вид транспорту є найкращим.

Rolle A – Flugzeug

Sie denken, dass das Flugzeug das beste Transportmittel ist. Nennen Sie drei Gründe dafür. Sagen Sie den anderen Studenten, welches davon das Schlimmste ist (und warum): Fahrrad, Auto oder Zug.

Rolle B – Fahrrad

Sie denken, dass das Fahrrad das beste Transportmittel ist. Nennen Sie drei Gründe dafür. Sagen Sie den anderen Studenten, welches davon das Schlimmste ist (und warum): Flugzeug, Auto oder Zug.

Rolle C – Auto

Sie denken, dass das Auto das beste Transportmittel ist. Nennen Sie drei Gründe dafür. Sagen Sie den anderen Studenten, welches davon das Schlimmste ist (und warum): Fahrrad, Flugzeug oder Zug.

Rolle D – Zug

Sie denken, dass der Zug das beste Transportmittel ist. Nennen Sie drei Gründe dafür. Sagen Sie den anderen Studenten, welches davon das Schlimmste ist (und warum): Fahrrad, Auto oder Flugzeug.

Завдання 10. Робота на платформі *quizlet.com*. Завдання – з'єднати слова з їхнім значенням. Ordnen Sie die Wörter ihrer Bedeutungen zu: <https://quizlet.com/929246677/match>

1.	sich nähern	a.	Wenn ein Flugzeug auf den Boden kommt.
2.	Die Landung	b.	näher kommen
3.	verletzt	c.	.mit Schäden am Körper
4.	Die Reise	d.	Eine Person (nicht der Fahrer), die in einem Fahrzeug wie einem Auto, Bus oder Flugzeug reist.
5.	Passagier	e.	Eine Fahrt von einem Ort zum anderen.
6.	selten	f.	Der obere, innere Teil eines Raumes.
7.	die Kabine	g.	Schmerzen oder Verletzungen empfinden
8.	erleiden	h.	Etwas, das passiert, oft etwas Schlimmes.
9.	die Decke	i.	Nicht üblich oder passiert nicht oft.
10.	Der Vorfall	j.	Ein kleiner Raum auf einem Schiff oder Flugzeug, in dem sich Menschen aufhalten.

Завдання 11. Завдання пропонується для самостійного навчання. Переказ тексту на платформі *Vocaroo* <https://vocaroo.com/> (для запису презентації, переказу тексту тощо). Студенти записують усні завдання, створюють автоматичне посилання та надсилають його викладачу або в групу. Можна практикувати як відпрацювання усної частини пропущеного заняття.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, поєднання традиційних методів та інформаційно-комунікаційних технологій навчання у професійній підготовці перекладачів не лише збагачує їхні професійні навички, але й робить процес навчання більш доступним та ефективним. В авторській розробці на тему «Турбулентність» («Turbulenzen») було використано такі онлайн-інструменти – платформа *Zoom* (для проведення заняття, роботи у групах/ міні-групах/ парах); матеріали з сайту <https://breakingnewsenglish.com/>; платформа *quizlet.com* (розробка тестів, флеш карток для вивчення нової лексики); платформа *Argumentationswippe* <https://argumentationswippe.de/> (для створення дискусійних аргументів за/проти; завдань на плюси / мінуси); платформа *quizizz.com* (для створення тестів); платформа *Vocaroo* <https://vocaroo.com/> (для запису презентації, переказу тексту). Узагальнюючи, використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні майбутніх перекладачів відкриває нові можливості для

співпраці в глобальному масштабі, дозволяючи перекладачам працювати у віртуальних командних проектах та здійснювати взаємодію з іншими фахівцями з різних країн без значних фізичних обмежень. Це сприяє підвищенню професійної компетентності та культурного розуміння майбутніх перекладачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу: Тези доповідей XI наукової конференції з міжнародною участю. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 143 с. Електронне видання (15–16 квітня 2021 р., м. Харків, Україна).
2. Бабенко О. В., Шостак Н. А. Системний характер перекладу як синергетичного процесу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. К.: Міленіум, 2017. Вип. 263. С. 194–200.
3. Бобрівник С. Л. Використання практичних креативних технік перекладу англomовної економічної літератури / С. Л. Бобрівник, І. А. Теплюк, С. В. Гайдученко. Київський Національний Економічний Університет імені Вадима Гетьмана. К., 2017. <https://core.ac.uk/download/pdf/84323663.pdf> (дата звернення 25.07.2024).
4. Гаваші С., Лалакулич М. Креативність як умова самореалізації фахівця. *Проблеми сучасної психології*. 2013. № 21. С. 57–68.
5. Дячук Н. В. Емпіричне дослідження творчого потенціалу майбутніх перекладачів художніх текстів. *Наукові записки*. 2014. № 25. С. 16–19.
6. Рибінська, Ю. А. Особливості формування навичок креативного перекладу в майбутніх перекладачів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2017. № 1. С. 136–141.
7. Романишина Л. М., Шупта О. В. Роль комунікативно-ігрових ситуацій у підготовці майбутніх перекладачів до креативного перекладу. *Наукові записки*. 2007. № 5. С. 117–119.
8. Савчук Г.В., Дашкова К.В. Особливості перекладу художньої літератури. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2018. № 35, Т. 2. С. 79–81.